

Sygn. akt: I C 229/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Witka-Jeżewski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Renata Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2015 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w G.

przeciwko Miastu i Gminie S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Miasta i Gminy S. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w G. kwotę 219 898 zł 92 gr (dwieście dziewiętnaście tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 27 lipca 2011 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia określonego treścią wyroku Sądu Okręgowego w Płocku wydanego w dniu 27 lutego 2013 r. w sprawie I C 101/12, w zakresie dochodzonej w niniejszym postępowaniu kwoty, przez (...) Budownictwo sp. z o.o. w P., zwalnia pozwanego Miasto i Gminę S. od obowiązku zapłaty, do wysokości spełnionego świadczenia;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 38 623 zł (trzydzieści osiem tysięcy sześćset dwadzieścia trzy złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód, Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w G., wniósł o zasądzenie od pozwanej Miasta i Gminy S. kwoty 219 898 zł 92 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 27 lipca 2011 roku do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądanie wskazał, że jest wierzycielem pozwanej na skutek umowy cesji z dnia 19 kwietnia 2011 roku, zawartej z firmą (...) spółka z o.o. z siedzibą w P.. Twierdził, że kwota określona umową cesji nie została zapłacona przez pozwaną ani powodowi, ani też H..

W odpowiedzi na pozew pozwana Miasto i Gmina S. wniosła o odrzucenie powództwa. Pozwana nie zaprzeczyła okolicznościom wskazanym w pozwie. Wskazała jednak na wyrok Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 27 lutego 2013 roku wydany w sprawie I C 101/12, w którym oddalone zostało powództwo przeciwko pozwanemu o zasądzenie tej samej kwoty. Wskazała wobec tego na powagę rzeczy osądzonej oraz fakt, że w uzasadnieniu tamtego pozwu powód wywiódł swoje roszczenie również z faktu określonego wezwaniem do zapłaty z dnia 22 lipca 2011 roku, w którym jako podstawę żądania powoda wskazano, powołaną w niniejszej sprawie, cesję wierzytelności z dnia 19 kwietnia 2011 roku.

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2015 roku (IV CSK 434/14) Sąd Najwyższy uchylił postanowienia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 stycznia 2014 roku (V ACz 45/14) i Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 8 listopada 2013 roku (I C 119/13) oraz oddalił wnioski o odrzucenie pozwu. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał m.in., że dopiero w pozwie wszczynającym obecnie rozpoznawaną sprawę strona pozwana, jako nabywca wierzytelności od generalnego wykonawcy, żądała zasądzenia od pozwanej Gminy, jako dłużnika wierzytelności, tej samej kwoty na podstawie umowy przelewu. Nie zachodzi zatem tożsamość podstawy faktycznej ani prawnej roszczenia ze sprawą już osądzoną przez Sąd Okręgowy w Płocku. Nie ma więc powagi rzeczy osądzonej, a tym samym brak podstawy do odrzucenia pozwu.

Z kolei w piśmie procesowym z dnia 28 września 2015 roku pozwana podniosła zarzut potrącenia wierzytelności w kwocie 499 968 zł 48 gr, jaka przysługuje jej od cedenta (...) - Budownictwo sp. z o.o. z tytułu kar umownych nałożonych przez pozwaną, wobec odstąpienia od umowy przez powoda.

W piśmie tym wskazał też, że z przysługującego (...) Budownictwo sp. z o.o. wynagrodzenia za wykonane do dnia 14 czerwca 2011 roboty budowlane zostały uregulowane należności z innych umów cesji zawartych pomiędzy H., a innymi przedsiębiorcami. Dołączył umowy przelewu potwierdzające odbiór kwot przez wymienionych przedsiębiorców.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 31 sierpnia 2010 roku została zawarta umowa o roboty budowlane pomiędzy Miastem i Gminą S. a firmą (...) sp. z o.o. w P. na realizację inwestycji pt. „Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości S.”.

(niesporne)

Przedsiębiorstwo (...) K. S. i M. S. sp.j. w dniu 19 kwietnia 2011 roku zawarło z firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. umowę cesji wierzytelności. Przedmiotem umowy była wierzytelność przyszła w łącznej kwocie 2 152 500 zł, przysługująca cesjonariuszowi (powodowi od cedenta) z tytułu wykonanych robót instalacyjnych w ramach budowy III etapu kanalizacji sanitarnej w miejscowości S.. W § 1 ww. umowy cedent wskazał, że będzie wierzycielem pozwanej (dłużnika) z tytułu umowy numer (...) o całkowitej wartości w kwocie 4 999 684 zł 84 gr netto. Przedmiotem tej umowy było wykonanie sieci kanalizacyjnej w miejscowości S. na podstawie zamówienia publicznego.

Umowa cesji została przedłożona pozwanej w dniu 29 czerwca 2011 roku. Pozwana nie zgłosiła powodowi żadnych uwag, co do tej umowy.

(niesporne, dowód: umowa cesji z dnia 19 kwietnia 2011 roku, k. 8, umowa (...), k. 13)

Przedsiębiorstwo (...) K. S. i M. S. sp.j. jest poprzednikiem prawnym powoda, Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w G..

(niesporne, odpis KRS, k.22)

Prace budowlano - instalacyjne związane z budową sieci kanalizacyjnej w miejscowości S. były wykonywane przez powoda od 18 kwietnia 2011 roku do 14 czerwca 2011 roku, na podstawie umowy zawartej w dniu 18 kwietnia 2011 roku pomiędzy powodem a (...) - Budownictwo sp. z o.o., o czym pozwana była poinformowana. (...) - Budownictwo sp. z o.o. przekazała Miastu i Gminie S. umowę na podwykonawstwo w dniu 1 czerwca 2011 r. Strony tej umowy określiły wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 1 750 000 zł.

(niesporne, umowa z dnia 18 kwietnia 2011 roku, k. 28)

Częściowy odbiór prac budowlanych od powódki dokonany przez (...) Budownictwo sp. z o.o., dla zadania zlewnia Pompownia P-1, nastąpił w dniu 14 czerwca 2011 roku. W protokole odbioru określono wartość częściowo wykonanych robót budowlanych na kwotę 178 779 zł 61 gr netto. Pozwana dokonała jednostronnego odbioru robót budowlanych,

wykonanych przez (...) – Budownictwo sp. z o.o., w tym przez powoda w ramach realizacji zadania budowy sieci kanalizacyjnej w miejscowości S., również w tym samym dniu.

(niesporne, protokół odbioru z dnia 14 czerwca 2011 roku, protokół odbioru częściowego z dnia 14 czerwca 2011 r., k.34, k.36)

Powód wykonał jedynie część prac związanych z zawartą umową. Pozwana odstąpiła od umowy z wykonawcą (...) - Budownictwo sp. z o.o. w dniu 4 lipca 2011 roku.

(niesporne, dowód: pismo pozwanej z dnia 4 lipca 2011 roku, protokół odbioru częściowego z dnia 14 czerwca 2011 r., k.37, k.36)

Po dokonanych częściowym odbiorze powód wystawił w dniu 15 czerwca 2011 roku na rzecz (...) - Budownictwo sp. z o.o. fakturę VAT nr (...), z terminem zapłaty określonym na 15 lipca 2011 roku, na kwotę 219 898 zł 92 gr brutto.

(niesporne, dowód: faktura VAT nr (...) z dnia 15 czerwca 2011 roku, k.43)

Pozwana zleciła dokonanie wyceny wykonanych robót NOT we W.. Ustalona wartość robót (po odjęciu kosztów odtworzeniowych) to kwota 710 174 zł 55 gr brutto.

(niesporne, dowód: wycena prac z dnia 12 października 2011 roku, k.39)

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2013 roku, wydanym w sprawie sygnatura akt I C 101/12, Sąd Okręgowy w Płocku zasądził od pozwanego (...) Budownictwo sp. z o.o. w P. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w G. kwotę 227 963 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 listopada 2011 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo o zapłatę tej samej kwoty w stosunku do pozwanej Miasta i Gminy S.. Wyrok ten uprawomocnił się. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że bezspornym w sprawie było, że powód wykonał roboty budowlane na kwotę objętą fakturą dołączoną do pozwu. Bezspornym było również, że roboty wykonano na podstawie umowy z 18 kwietnia 2011 roku, jaka łączyła go ze (...) - Budownictwo sp. z o.o. Sąd uznał jednak, że powód nie wykazał, że pozwany inwestor posiadał wiedzę w przedmiocie wszystkich przedmiotowo istotnych postanowień umowy łączącej powoda z wykonawcą, w tym w szczególności rodzaju robót i należnego wynagrodzenia. Wobec tego powództwo wobec Miasta i Gminy S. zostało oddalone.

(niesporne, dowód: wyrok z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w Płocku w aktach sprawy I C 101/12)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny, ustalony został w oparciu o złożone przez powoda do akt sprawy dokumenty, nie były sporne.

W pierwszym rzędzie należy ocenić skuteczność umów cesji zawartych przez powoda z firmą (...). Podkreślić należy, że to czy powodowi przysługiwała w stosunku do cedenta (H.) wierzytelność pieniężna i w jakiej wysokości nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Istotne jest natomiast, czy cedentowi (H.) przysługiwała w stosunku do pozwanej wierzytelność określona w umowach cesji zawartych z powodem.

Nie ma wątpliwości, że przedmiotem cesji były wierzytelności przyszłe, które zgodnie z utrwalonym w doktrynie poglądem mogą być przedmiotem umowy przelewu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1997 roku, III CZP 45/97, OSNC 1998/2/22). W umowie, za pomocą której ma nastąpić rozporządzenie wierzytelnością przyszłą, wierzytelność powinna być dostatecznie oznaczona. Warunek ten jest spełniony, gdy umowa zawiera dane pozwalające określić wierzytelność w taki sposób, aby wiadomym było, że ta właśnie wierzytelność była objęta wcześniej zawartą umową. Takimi danymi są określenie tytułu powstania wierzytelności oraz osób dłużnika i wierzyciela (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1997 roku, w cytowanej wyżej).

W umowie cesji dłużnika określono, jako „Urząd Miasta i Gminy S.”, jednak oznaczenie to jest wystarczające, bowiem pozwala na ustalenie osoby dłużnika. Wprawdzie w świetle ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym jedynie Gmina ma osobowość prawną, a jej jednostki organizacyjne takiej osobowości nie mają, jednak w języku potocznym i w praktyce często utożsamia się Gminę z Urzędem. Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że Miasto i Gmina S. i Urząd Miasta i Gminy S. to dwa odrębne podmioty, mogące zaciągać we własnym imieniu zobowiązania. W sprawie wskazano m.in., że umowy cesji H. zawarł z innymi podmiotami, w których dłużnika określano zawsze, jako „Urząd Miasta i Gminy S.”. Umowy te były sporządzane na podstawie powielanego szablonu. Określenie dłużnika w tych umowach nie budziło wątpliwości pozwanej, bowiem z niektórymi cesjonariuszami zawarła ugody, a zatem zaaprobowała oznaczenie dłużnika przez wskazanie nazwy (...). Ponadto w treści umowy wskazano wyraźnie reprezentanta dłużnika - Burmistrza Miasta i Gminy S..

Umowa cesji określała tytuł powstania wierzytelności. W § 1 umowy (k. 8) wyraźnie określono, że cedent będzie wierzycielem z tytułu umowy numer (...) o całkowitej wartości 4 999 884 zł 84 gr, zawartej w dniu 31 sierpnia 2010 roku z pozwanym (co wyżej uzasadniono). Tak więc wierzytelność będąca przedmiotem umowy cesji została dokładnie w umowie tej określona.

W konsekwencji należy uznać, że powód nabył wierzytelność objętą umową cesji najpóźniej w chwili jej powstania (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku, IV CK 157/5, Lex nr 343081), w dniu odbioru częściowego robót przez pozwaną od H., to jest 14 czerwca 2011r. Należy zwrócić uwagę na to, że H. nie wystawił faktury za wykonanie robót objętych pozwem. Natomiast fakt, że wierzytelność przysługiwała H. potwierdziła sama pozwana w piśmie o odstąpieniu od umowy z dnia 4 lipca 2011 roku, stwierdzając, że potrąci karę umowną z należnego wykonawcy wynagrodzenia za część wykonanych robót.

Na marginesie tylko wskazać można, że motyw, którymi kierował się cedent, dokonując w przelewie wierzytelności są nieistotne. Zwrócić też należy uwagę na fakt, że zgodnie z zawartą w dniu 19 kwietnia 2011 roku umową cesji wierzytelności przyszłej, zgodnie z § 5 tej umowy, wierzytelności określone w § 1 umowy wraz z przysługującymi im prawami cedent przelał na cesjonariusza, jako zabezpieczenie zapłaty należności wymienionych w § 4 umowy wraz z odsetkami. Z kolei § 4 umowy wskazano, że cedent będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz cesjonariusza należności głównej w kwocie brutto 2 152 500 zł z tytułu robót budowlanych przez cedenta od cesjonariusza oraz ewentualnych odsetek i kosztów postępowania.

Bezzasadny był zarzut umorzenia wierzytelności w wyniku potrącenia z karami umownymi za odstąpienie od umowy w wysokości 499 968 zł 48 gr, a w części (213 854 zł 32 gr) rozdysponowania na rzecz innych cesjonariuszy. Pozwany nie złożył oświadczenia o ich potrąceniu powodowi, a zgodnie z art. 513 § 2 kodeksu cywilnego dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie. Koniecznym elementem skutecznego potrącenia jest więc dokonanie zawiadomienia o przelewie. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 9 maja 2003 roku, V CKN 218/01, OSN 2004, nr 7 – 8, poz. 118). Pozwana dokonała takiego zawiadomienia, ale złożyła je firmie (...), a nie powodowi, w dniu 4 lipca 2011 roku, w piśmie, w którym składała oświadczenie woli o odstąpieniu od umowy i naliczeniu kary umownej. Należy tu zwrócić uwagę na fakt, że w tym dniu H. nie był już wierzycielem pozwanej, bowiem - jak wykazano wyżej - w dniu 14 czerwca 2011 roku wierzytelności przeszły na powoda.

Bez znaczenia dla powoda są również czynności prawne dokonywane przez pozwaną z innymi podmiotami.

Zawiadomienie o cesji pozwana otrzymała w dniu 29 czerwca 2011 roku (okoliczność przyznana na rozprawie w dniu w 26 października 2015 roku oraz przyznana na rozprawie w dniu 19 września 2013 roku - adnotacja 00: 12: 21), a wierzytelność z tytułu kary umownej powstała w dniu 4 lipca 2011 roku, a więc z momentem odstąpienia od umowy roboty budowlane. Po tej dacie pozwana nie mogła już skutecznie dokonać potrącenia wierzytelności wobec powoda.

Skoro nie doszło do umorzenia wierzytelności pozwanej wobec H. w wysokości dochodzonej pozwem, to roszczenie o zapłatę kwoty 219 898 zł 92 gr jest zasadne, na podstawie art. 647 k.c. Kwota ta nie została zapłacona przez pozwaną.

Zgodnie z § 5 umowy cesji na powoda przeszły także odsetki (art. 509 § 2 k.c.). O opóźnieniu może być mowa dopiero od wezwania pozwanej przez powoda do zapłaty dochodzonej kwoty (art. 445 k.c.). Powód w dniu 22 lipca 2013 roku wezwał pozwaną do zapłaty wymienionej wyżej kwoty w terminie 3 dni od daty otrzymania pisma. Należy uznać, że roszczenie o zapłatę odsetek jest również uzasadnione.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie pierwszym wyroku

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.c. Powód wygrał sprawę w 100 % i należy mu się zwrot wszystkich poniesionych kosztów. Na koszty te składają się: opłata od pozwu w kwocie 10 995 zł, opłata od zażalenia w kwocie 2199 zł, opłata od skargi kasacyjnej w kwocie 10 995 zł, obliczone od wartości przedmiotu sporu, to jest kwoty 219 898 zł 92 gr, na podstawie art. 3 ust. 1 i 2 w zw. z art. 13 ust. 1 i art. 18 oraz art. 19 u.k.s.c. Na koszty strony powodowej składają się również koszty reprezentacji przez fachowego pełnomocnika: opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, koszty reprezentacji pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem I instancji w wysokości 7200 zł, określone na podstawie § 6 ust. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, kwota 3600 zł z tytułu reprezentacji powoda przez fachowego pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym, określona na podstawie § 12 ust. 2 wyżej wymienionego Rozporządzenia oraz kwoty 17 zł opłaty skarbowej i 3600 zł kosztów reprezentacji powoda przez fachowego pełnomocnika przed Sądem Najwyższym, określona na podstawie § 12 ust. 4 wyżej wymienionego Rozporządzenia. Łącznie koszty powoda wynoszą 38 623 zł i o ich zwrocie orzeczono w pkt 2 wyroku.